

DEBRECENI EGYETEM
Informatikai Kar

Kiskamaszok a világháló csapdájában

Témavezető:
Dr. Nyakóné dr. Juhász Katalin
tudományos főmunkatárs

Készítette:
Szkibákné Szenes Adél
informatika szakvizsga

Debrecen 2007

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	- 2 -
A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ ALAPFOGALMAK.....	- 4 -
AZ ELEKTRONIKUS LEVELEZÉS, E-MAIL	- 4 -
IRC.....	- 5 -
FTP.....	- 6 -
WORLD WIDE WEB.....	- 6 -
INTERNETFÜGGŐSÉG.....	- 8 -
AZ INTERNET HATÁSAI ÉS VESZÉLYEI.....	- 10 -
AZ INTERNETFÜGGŐSÉG KIALAKULÁSA.....	18
SPECIÁLIS VESZÉLYFORRÁSOK CHATELÉS ESETÉN	20
AZ INTERNET VESZÉLYEINEK CSÖKKENTÉSE, MEGELŐZÉS.....	24
AZ INTERNET POZITÍV HATÁSAI.....	30
HONLAPOK GYEREKEKNEK	32
A TINIK ÉS AZ INTERNET	32
ÖSSZEGRZÉS.....	36
JOGAIM AZ INTERNETEN	37
IRODALOMJEGYZÉK.....	39
ÁBRAJEGYZÉK.....	40
MELLÉKLETEK.....	41
1. A FELMÉRÉSHEZ ÖSSZEÁLLÍTOTT KÉRDŐÍV	41
2. A VÁLASZOKAT FELDOLGOZÓ TÁBLÁZATOK.....	45

Bevezetés

Egy az Európai Unió tagországaiban készült felmérés szerint komoly veszélyeket rejt az internet a gyerekek körében. Sokan találkoznak pornográf tartalmú levelekkel, számosan kísérő nélkül randevúznak a neten, vagy költik vásárlásokkal szüleik pénzét, miközben személyes adataikat is gond nélkül küldözgetik. Számomra az első vészjelzés egyik kollégámtól érkezett, mikor jelezte, hogy négy lányt az osztályából „el akar kapni” másik tíz egy chaten kialakult vita miatt. Első reakcióként nevettem a helyzeten, majd megfigyelve óráközi szünetekben a tanulók viselkedését és mozgását, rá kellett jönnöm, hogy itt gyors beavatkozásra, elbeszélgetésre van szükség, mielőtt visszavonhatatlanul elmérgesedne a helyzet.

Saját gyermekeim soha nem kötődtek a számítógéphez, a játékokat is hamar megunták. Igazából még bántott is, hogy egy informatikatanár nem tudja elérni, hogy gyermekei érdeklődéssel forduljanak a számítástechnika felé. 13 éves korukban fordult a helyzet. Amit én éveken át nem tudtam elérni, azt hatványozottan meghozta a korosztályos csoport hatása. Jöttek a TV-sorozatok oldalai, a hozzájuk kötődő klubok, a myVip, az IWIW, és az otthagyhatalan MSN.

Megdöbbenve tapasztaltam, hogy a 7. és 8. évfolyamosok tömegesen csüngenek a hálón, folyamatosan figyelik az MSN üzeneteket, keresik az ismeretlen ismerősöket. Önmagukról lehetetlen adatokat adnak meg, és a lányok kihívó képeket tesznek közzé magukról különböző internetes „emberhatározókra”, mint az IWIW és a myVip, melyeket kifejezetten erre a célra készítenek. Nem is érzékelik e cselekedet hatásait és veszélyeit.

A szülők általában nem is sejtik, hogy gyermekük mit csinál a számítógép előtt, milyen oldalakat látogat az interneten. Szülői értekezleten általános a kérdés: Miért van rossz jegye a gyermekemnek informatikából, mikor állandóan a gép előtt ül, és olyan ügyes.

Ezek után lépett fel az igény, hogy felmérést végezzünk tanulóink körében számítógép használatukról, és internetezési szokásaikról. Dolgozatomban e

felmérés eredményeit elemzem. A kérdőívet a záhonyi Árpád Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 7. és 8. évfolyamos tanulói töltötték ki.(136 fő)

A témához kapcsolódó alapfogalmak

Az elektronikus levelezés, e-mail

A legelső szolgáltatás, amit az interneten használtak, az az elektronikus levelezés volt. Egy levelező program segítségével szöveges állományt küldhetünk az internet bármelyik felhasználójának. Ehhez az kell, hogy minden levelezőnek egyedi címe legyen, és a címzés is szabványos legyen. Az azonosító egy felhasználói névből és egy címrészből áll, a kettő között a @ jel található. A felhasználói név egy rövid azonosító, ami nem tartalmazhat speciális karaktereket. A @ (kukac) jel a felhasználói nevet választja el a gépet leíró résztől. A cím hierarchikus felépítésű, a legutolsó rész jelöli a legmagasabb szintet. Az utolsó egység az országra, vagy az intézmény jellegére utal.

Fontos megjegyezni, hogy e-mail-en keresztül közvetlenül csak 0-127-es kódú ASCII karakterek küldhetőek. Viszont már több megoldás is létezik erre a problémára.

Bár az elektronikus levelezés az egyik legrégebbi szolgáltatás, mégis a felhasználó szempontjából van két nagyon kedvező tulajdonsága:

- Ha csak levelezni szeretnénk, a vonal adatátviteli sebességének nem kell nagyok lenni, mert egy átlagos levél néhány kilobájt hosszúságú, és ennek az átvitele rövid idő alatt történik meg.

- Ez a szolgáltatás off-line jellegű: azaz a levél írása és olvasása és a tényleges elküldése időben szétválik. Nem kell folyamatos hálózati kapcsolatnak lenni a levelezőnek, hogy a levélkézbesítés megtörténjen.

A levelek küldését és fogadását ténylegesen egy, folyamatos hálózati kapcsolattal rendelkező számítógépen futó program, a mail-szerver végzi.

A felhasználók ténylegesen ennek a programnak küldik a leveleket, illetve ettől kapják meg a leveleket. Az elküldött és kapott leveleket ez a program tárolja, és a címek alapján végzi a hálózaton keresztüli kézbesítést. Lényeges megkülönböztetni a hálózati internet címeket a levélcímtől. A levelek címrésze határozza meg annak a gépnek az internetcímét, amelyen a levelezést

kiszolgáló program fut, és ezen program alapján a gépre küldött leveleket egy olyan lista segítségével kézbesíti, amely a gépen a levelezésbe bevont felhasználókat azonosítja.

Levelezni valamilyen levelező programmal lehet. Mindegyik megvalósítja a következő funkciókat: levél küldése, kapott levelek listázása, válasz adott levélre, levél továbbküldése, levél tárolása és levél törlése. Ha egy levél érkezik, akkor általában nemcsak maga az üzenet jön meg, hanem egy pár soros fejléc is. Ez a legtöbb esetben nem tartalmaz az átlagos felhasználó számára lényeges információt.

IRC

Az IRC (Internet Relay Chat) egy olyan program, aminek a segítségével előben tudunk kommunikálni a számítógép billentyűzetén keresztül a világ minden részén levő emberekkel. Leginkább a nemzetközi CB rádiózáshoz lehetne hasonlítani, ráadásul itt is csatornák vannak. Amint begépeljük az üzenetünket, az azonnal megjelenik az egész világon azoknak a számítógép monitorján, akik történetesen ugyanazon a csatornán vannak. Lehetőségünk van a már folyó beszélgetésekhez csatlakozni, vagy akár saját magunk is kezdeményezhetünk társalgást. Az azonosításhoz mindenki választ magának azonosítót vagy becenevet.

A szolgáltatást az IRC-parancs segítségével vehetjük igénybe. Ehhez szükséges a kliens program megléte, amit általában a szolgáltató bocsát a rendelkezésünkre. Indulás után a null csatornán találjuk magunkat. Itt különféle segítő állományokat találunk, de semmi mást. Ezután megtekinthetjük, hogy mely csatornák állnak a rendelkezésünkre. A csatornákat azonos érdeklődésű emberek hozzák létre.

Egyes csatornák esetében szükséges lehet egy meghívó attól, aki már a csatornán tartózkodik. Nekünk meghívót kell kérnünk ahhoz, hogy csatlakozhassunk. Minden sor egy becenévvel kezdődik, majd ezt követi az üzenet. Az IRC parancsai segítségével: csatornát váltani, megnézhetjük, hogy kik a résztvevők, magánüzeneteket küldhetünk, nevet adhatunk a csatornának stb.

FTP

Az FTP protokoll a hálózatban lévő gépeken megtalálható fájlok átvitelére használható. Használata az e-maillal szemben már folyamatos hálózati kapcsolatot igényel. Adatátviteli sebesség igénye is jelentősebb, hiszen elfogadható időn belül kell átvinnünk esetleg több száz kilobájtnyi adatot.

A felhasználó általában akkor tud egy távoli gépről/gépre másolni, ha távoli gépen is rendelkezik felhasználói jogosultsággal. A kapcsolat egy FTP programmal lehetséges, ott kell megadni a célgép nevét, ami egy internetcím. Ha a kapcsolat létrejött, a rendszer kéri az azonosítót és a jelszót. Ha a belépés sikeres, akkor a következő legalapvetőbb műveleteket végezhetjük el: könyvtárszerkezet-listázás, könyvtárak közötti navigálás, fájlok másolása saját és távoli gépre, akár egyszerre többet is.

Léteznek mindenki számára elérhető, nyilvános gépek is, amelyekre természetesen nem kell jelszóval rendelkezni. Az ilyen gépekre bejelentkezve bejelentkező névként az „anonymus” szót kell megadni. Ezek után a távoli gépet, pontosabban annak nyilvánosan elérhető könyvtárait láthatjuk, és az összes fent említett FTP műveletet alkalmazhatjuk.

World Wide Web

Az internet fejlődésével a felhasználók már nem egy szűk szakmai körből kerültek ki, hanem minden számítógép-használó potenciális felhasználóvá vált. A kezdeti internet-alkalmazások az átlagos felhasználók számára igen bonyolultaknak bizonyultak. Ennek a problémának a legsikeresebb megoldása a World Wide Web, az egész világot behálózó információ-kezelő rendszer, amely az internetet médiává tette azáltal, hogy a térben elosztott multimédia információkat integrálja. A WWW az internet előtt álló legnagyobb problémát oldotta meg sikeresen azzal, hogy mindenkihez képes eljuttatni az információt.

A WWW a grafikus lehetőségekre legjobban építő internet-szolgáltatás, amely népszerűségét színes, látványos megjelenésén túl minden eddigi szolgáltatástípust integráló, és a dokumentumok közötti kapcsolatok létrehozását a legerőteljesebben lehetővé tevő képességének köszönheti. Ezen

tulajdonságai a leggyorsabban fejlődő és viharos sebességgel terjedő internet-szolgáltatássá tették.

Az óriási fejlődés 1989 óta következett be, amikor Tim Berners-Lee vezetésével a genfi CERN-nél a fizikusok egymás közötti kommunikációját megkönnyítő, elosztott, globális információs rendszer fejlesztésébe fogtak. Az elképzelés a hipertext technológiára épült. A hipertext kifejezést 30 éve Ted Nelson használta először. A szövegben egyes megkülönböztető jelzéssel ellátott szövegrészek mögött újabb dokumentumok rejlenek, amelyek mentén haladva dokumentumok láncolatát járhatjuk be. A WWW dokumentumai az internet hálózat bármelyik gépén lehetnek. A hipertext helyét a továbbiakban a hipermedia vette át. A hipermedia a hipertext megközelítésnek szövegről multimédiára (kép, hang, animáció, videó) történő általánosítása.

A CERN 1992-ben nyilvánosan is bejelentette a WWW megszületését a világnak. A világot meghódító útjára azonban csak 1993-ban indult el, amikor Amerikában a National Center for Supercomputer Applications bejelentette egy erőteljesebb szerver és a grafikus felhasználói interfész minden előnyét felhasználó Mosaic kliens kifejlesztését mindhárom jelentős platformra (UNIX, Mac, Windows). A különböző típusú, helyileg szétszórta információkat egységesen kezelő, könnyen elsajátítható, rendkívül színes globális információkezelő rendszer ekkor vált közkincsé.

A WWW általános ügyfél-kiszolgáló hálózati koncepcióra épül. Az információszolgáltató gépeken egy WWW kiszolgálóprogram (Web szerver) fut, amely a felhasználók gépein futó böngésző programok által küldött kérésnek megfelelően elküldi a kért információt az adott gépre, amely ebben az esetben az ügyfél. Minden információkérés és az arra adott válasz független a többitől, vagyis a kapcsolat csak az átvitel idejére jön létre. A kiszolgáló nem figyeli külön az egymás után beérkező igényeket, mindent új kérésként kezel, még akkor is, ha az esetleg azonos helyről érkezett.

A WWW működését a gyakorlatban több tényező biztosítja: egyetemes leírás, amellyel a különböző forrásokra lehet hivatkozni. Minden információs egység - kép, grafika, animáció, szöveg - forrásként jelenik meg a hálózaton. Ezekre a forrásokra olyan módon lehet hivatkozni a kapcsolatok felépítése során, hogy

meg kell adni a forrás helyét, és annak módját, hogy a használt program hogyan tudja megjeleníteni, használni ezt a forrást. Az alkalmazott megjelenítési módot az URL (Uniform Resource Locator - egységes forrásazonosító) adja meg.^[1]

Internetfüggőség

Gyorsan változó világunknak, a technikai fejlődésnek, az internet-használatnak számos előnyös oldalával találkozhatunk nap mint nap, de természetesen mindezeknek vannak hátrányai is. A számítógép és a világháló ma már a legtöbb ember mindennapi életéhez hozzátartozik: ezen dolgozik, tanul, tartja a kapcsolatot barátaival, ismerőseivel, a távoli rokonokkal. A kérdés csak az, hol van az a pont, amikor már károsná válik, amikor már túlságosan is sok időt vesz el a valós életünktől, illetve – durvább esetben – amikor már betegségekhez vezet.

Ki is a függő? Aki heti 30-40 órát tölt számítógép előtt, és ennek csupán a tizede a tanulás vagy munka, az idő nagy részében chatel, e-mailezik, játszik. Elhanyagolja „offline” kapcsolatait barátaival, családtagjaival, partnerével (ez utóbbiakat „cyberözvegyeknek” is szokták nevezni).

Eufóriát érez a gép mellett ülve, képtelen abbahagyni a számítógépezést, egyre több időt tölt vele, üresnek, depressziósnak vagy ingerlékenynek érzi magát, ha nem gépezhet. A függő gyakran hazudik családjának, ismerőseinek vagy munkaadójának a géphasználatot illetően. Elhanyagolja feladatait: problémái vannak az iskolában vagy a munkahelyen. A fentiek a pszichés tünetek, vannak azonban fizikai tünetek is: carpal tunnel-szindróma (kéz, ujjak zsibbadása), szemszárazság, hát- és derékfájás, étkezési rendellenességek, étkezések kihagyása, a személyes higiénia elhanyagolása, alvászavarok vagy az alvásminták megváltozása. Valamint elősegítheti a különböző civilizációs betegségek kialakulását: elhízás, magas vérnyomás, de közvetve a daganatok kialakulása is ide sorolható. A géphasználat sajátos zárt térben történik, ez pedig növeli az elektroszmogot, ezzel egészségtelen környezetet teremtve. A nem alvás, a kevés mozgás és az elektroszmog blokkolja az immunrendszert,

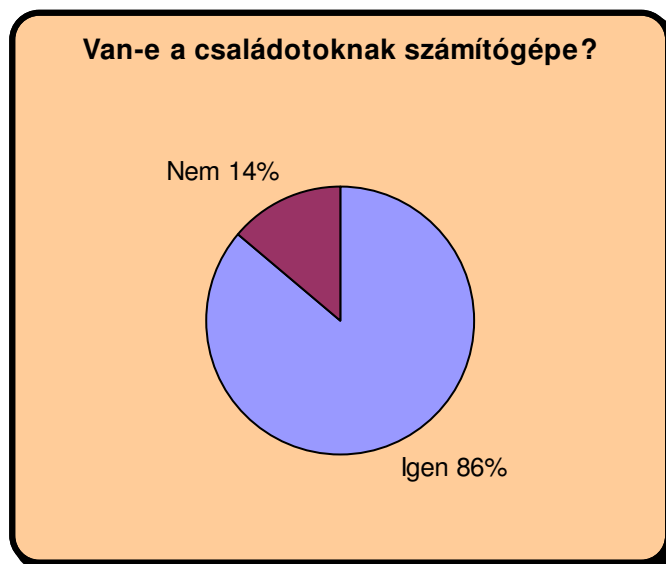
így gyakoribbá válnak a visszatérő fertőzések, gyulladások és allergiás betegségek.

Ez a betegség leginkább azoknál alakulhat ki, akik amúgy is hajlamosak a függőségre, esetleg más függőségben is szenvednek. Azoknál is jelentkezhet, akiknek a hétköznapi életük sivár, magányosak, nincsenek eléggé értékelve, bár lehet, hogy jók a képességeik. ^[4]

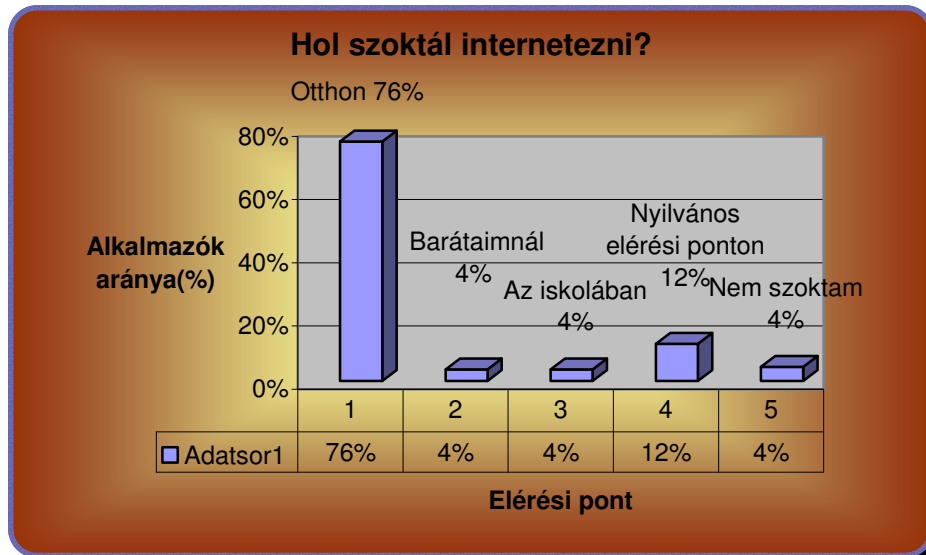
Az internet hatásai és veszélyei

A középiskolai tanárok elmondása szerint az oda belépő, ill. az általános iskolából kikerülő tanulók egyre jobb alapképzettséggel rendelkeznek. Ennek egyik oka lehet, hogy ma már alig találunk olyan családot, ahol ne lenne a lakás magától értetődő tartozéka a számítógép, esetleg több darab is. Másik oka, hogy az általános iskolában is szinte teljes egészében szakképzett, egyre nagyobb tudású pedagógusok tanítanak. A harmadik ok, hogy napjainkban elképzelhetetlen az élet egy adott informatikai alpműveltség nélkül, gyermekeink már ebben a térben nőnek fel, az ilyen fajta ismeretekre fogékonyak, és lenézik azon társaikat, akik ezt a felgyorsult ütemet nem tudják követni.

Felmértem, hogy a családok hány százaléka rendelkezik számítógéppel, illetve internet-hozzáféréssel.

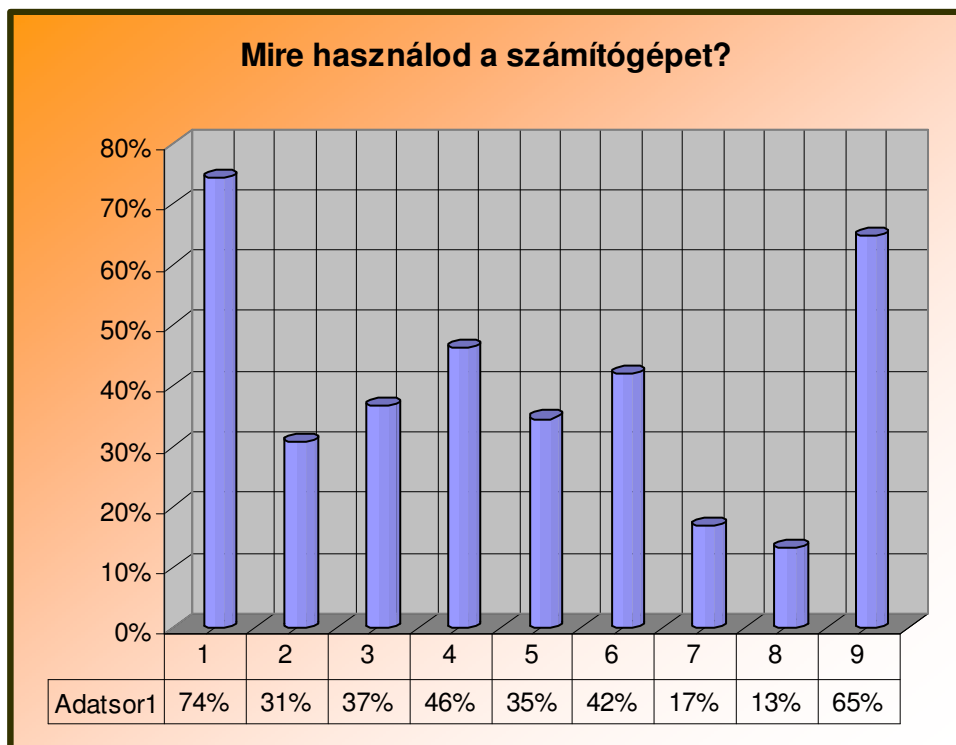

1. ábra Számítógéppel rendelkező családok aránya

2. ábra Az internet-használat helyszíne

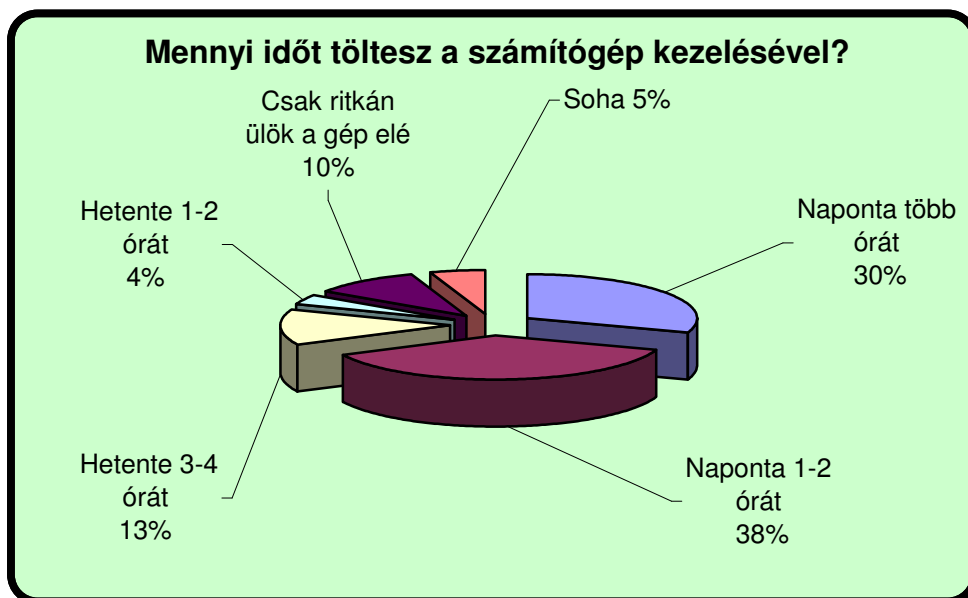
Ennek az eredménynek a láttán azt feltételeznénk, hogy kimagasló eredmények vannak informatikából. Pedig ez nem így van. A gyermek csak saját szűk érdeklődésének megfelelően használja a gépet. Általában csak játszik, chatel, zenét, játékot tölt le, és nagyon ritkán használja tanulásra. Arra a kérdésre, hogy mire használod a számítógépet, a következő eredmény született.

1.	MSN-ezni szoktam
2.	A barátaim honlapját nézem meg
3.	Az iskolai feladatokhoz nézek anyagot
4.	Játékot, vagy zenét töltök le
5.	E-maileket küldök
6.	Informatika órára gyakorolok
7.	Csak úgy szörfözök
8.	Egyéb
9.	Játszani szoktam

3. ábra Mire használják a tanulók a számítógépet?

Vizsgáltam, hogy mennyi időt töltenek a tanulók a számítógép előtt. Kiderült hogy közel 70%-a a megkérdezetteknek napi rendszerességgel legalább 1-2 órát tölt el ezzel a tevékenységgel. Vannak, akik naponta több órát töltenek gépezéssel.

4. ábra A számítógép kezelésével töltött idő megoszlása

Ha figyelembe vesszük, hogy a megkérdezettek 13-14 éves gyerekek, ez már a függőség kialakulásának első jelének is tekinthetjük. Ebben az értelemben óriási feladata van a pedagógusoknak, de legnagyobb mértékben a szülőknek.

Megfigyeléseim alapján már az egészen kis gyerekek is előszeretettel engedjük, hogy szabadidejében túl sok ideig a géppel játsszon, addig is csendben van, békén hagy bennünket. Később ez a tevékenység átvált internetezésre, chatelésre. Az érdeklődő tanulók honlapokat készítenek maguknak, osztályuknak.

Iskolánkban minden 7. és 8. osztálynak van honlapja, bár ezek mindegyike kevés ismeretet igénylő, szerver alapon készültek, általában a Gportál szolgáltatónál. Tartalmuk igazodik a korosztály érdeklődéséhez. Néhány hasznos információt is tartalmaznak:

- a házi feladat ismertető,
- várható dolgozatok,
- képek, videók az osztály életéről,
- ismertető a várható programokról (iskolai, házibuli),
- osztálytársak elérhetősége.

Érdekességek:

- .”aranyköpések” tanártól és diáktól,
- .válogatott hülyeségek,
- zenék, kisvideók.

Néhány veszekedést provokáló elem:

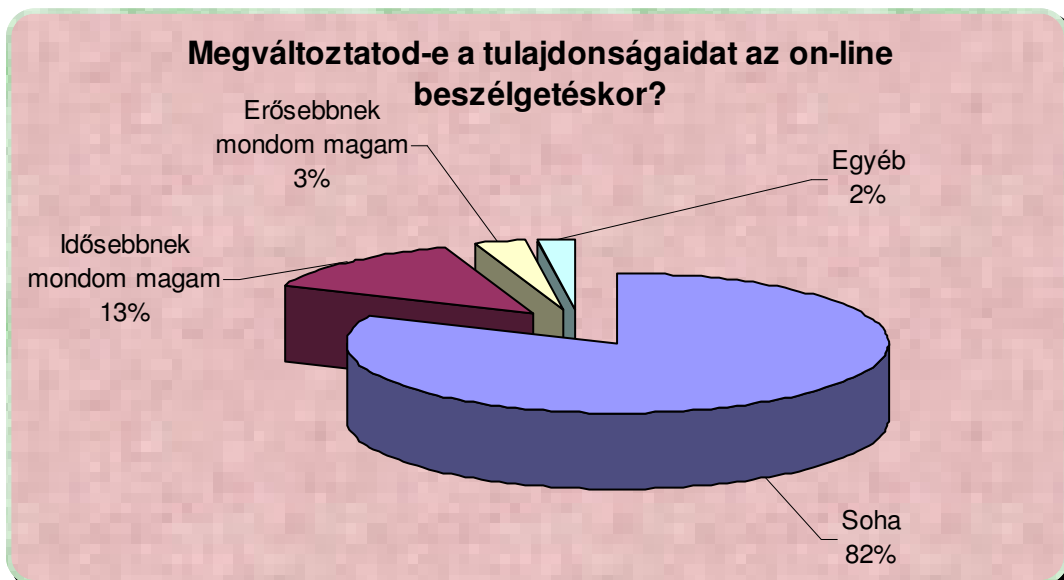
- szavazás arról, hogy ki a legjobb csaj, illetve srác,
- ki a legjobb tanár – persze mindez nem pedagógiai és nem emberi értelemben, hanem, külsőségeiben, öltözködésében,
- chat, és vendégkönyv, ahol bárki büntetlenül tehet megjegyzéseket, és esetleg más nevében is bejelentkezhet.

Az itt kirobbanó viták aztán másnap, időnként napokon keresztül élőben folytatódik az iskolában és azon kívül. Ezért mi informatikatanárok, osztályfőnökök rendszeresen ellenőrizzük, figyelemmel kísérjük e honlapok tartalmát.

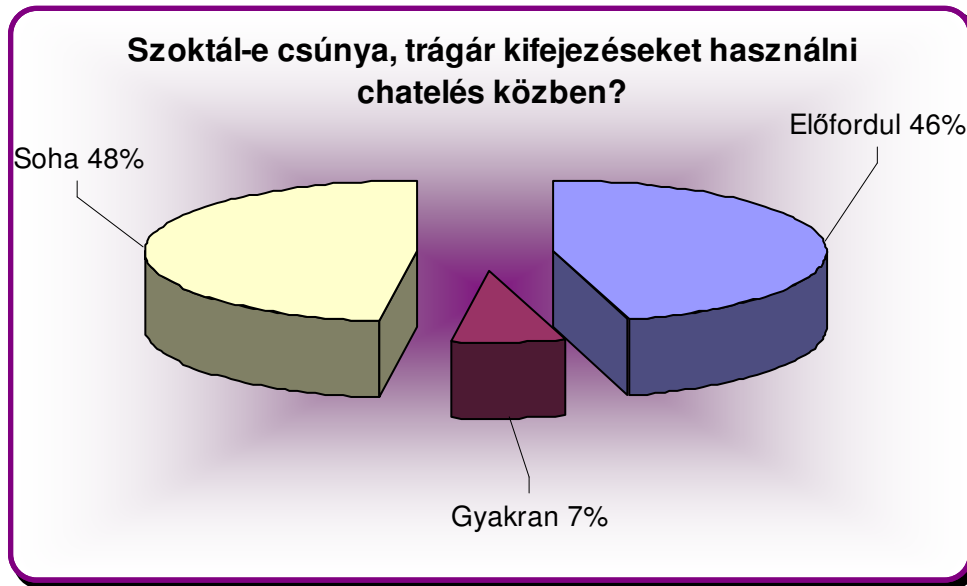

5. ábra Szoktál-e más nevén bejelentkezni?

Az MSN-en folyó hosszadalmas csevegést már mi sem tudjuk követni, ezért fontos, hogy gyermekeinkben minél jobban tudatosítsuk a Netikett szabályait. Kérdőívemben több kérdést is feltettem ezzel kapcsolatban.

6. ábra A tulajdonságok megváltoztatásának előfordulása

7. ábra Trágár kifejezések használatának gyakorisága

Láthatjuk, hogy a gyerekek több mint fele használ nyomdafestéket nem tűrő hangnemet a neten, kihasználva, hogy ott senki nem szól rájuk, élőben nem láthatók, nincs szoros kontroll.

Sajnos a csúnya, trágár beszéd nem csak az élőbeszédben jellemző a kamaszokra, hanem bekúszott az online csevegésbe is. Súlyosbítja a helyzetet, hogy még a legjobb gyerekek is felveszik az igénytelen, rövidített szlenget a neten. Volt olyan üzenet, melynek elolvasásához már-már kód szükséges.

Nézzünk néhány példát:

Meek: megyek; vmi: valami; tom: tudom; h: hogy; pill: pillanat;
lécci: légy szíves; kőcce: köszönöm; paccse: viszlát; pax: passz
vok: vagyok; L: elmentem; mizu: mi újság?; szal: szóval; sztem: szerintem;
thx: thanks; nm: nincs mit; szal: szóval; re: itt vagyok, ööö:
nemtudom;

:D: nagy mosoly; asszem: azt hiszem; pls: kérlek(please);

Szavak és kifejezések:

Sya- Yellow: Szia

Nyah- Na

Mien- Milyen

Fiiling-hangulat

Neh- ne

Állati frankón királyságos- Nagyon	Lolcsi, lolcsika- vicces
nagyon jó!	Képz- képzeld
Csinizett- csinált	Vki- valaki
Asztem- azt hittem	Telcsi- telefon
Uncsizni- unatkozni	Szal- szóval
Esse, Asse- ez sem az sem	Vágod- érted
Teccet- tetszett	Mejek- megyek
Najon- nagyon	Kajcsizni- enni
Vágány- vágány	Cuppacsoska, csókszi- puszi
Vageszolta- tudta	h- hogy
	Oksaska- oké
Na ja!- Úgy bizony!	Csörizek- hívvlak
Tuttancs- nagyon jó	Talizunk- találkozunk

Egy csevegés és a fordítása:

- Sya
- Yellow
- Nyah mien volt a buli fíling?
- Jajjj neh is mond 😊 Állati frankón királyságos volt :D Te ilyen bulit még nem csinizett senki! Az elején asztem má megint uncsizni fogok esse, asse teccet aztán najon vágány lett😊
- Ennyire vageszolta az a pali?
- Na ja! Nagyon tuttancs volt a DJ!
- Lolcsika!
- Lolcsi bezony! És képz vki elkérte a telcsi számom! Szal vágod!:) De most mejek kajcsizni...😊 Ugyhogy addig is Cuppacsoska neked!
- Oksaska! Csókszi! Majd csörizlek h mikor talizzunk!

Fordítás:

Szia!

Szia!

Milyen volt a tegnapi buli?

Nagyon jó!

Azt hittem unatkozni fogok. De nagyon jó lett!

Ennyire jó volt a pasi?

Igen, nagyon jó volt a DJ!

Az jó!

Jó bizony! És képzeld, valaki még a számom is elkérte. De most megyek enni!

Addig is Puszi!

Puszi oké! Majd hívlak, hogy mikor találkozunk!

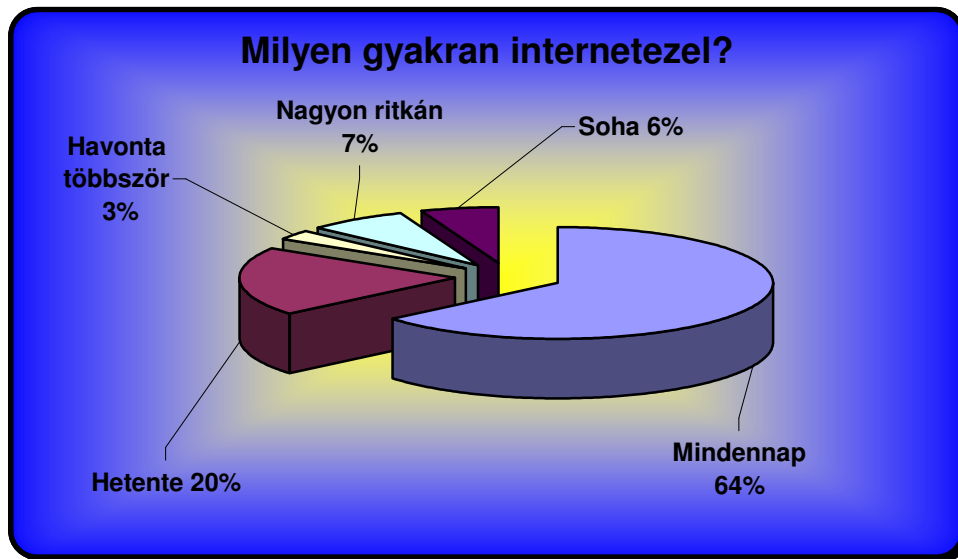
Az internetfüggőség kialakulása

A hálózati függés kialakulásában elsődleges szerepet játszanak az internet sajátosságai: A web lehetővé teszi a legkülönbözőbb információkhoz való könnyű és gyors hozzáférést, az elektronikus levelezést, virtuális közösségek kialakulását, és az emberi kapcsolatok egy új típusának létrejöttét, mely a földrajzi, kulturális, materiális és nyelvi különbségek áthidalásával sajátos szubkultúrát határoz meg. A számítógép képernyője előtt ülő internet-felhasználók részéről hamar megnyilvánult egyféle emocionális kötődés az úgynevezett online tevékenységek, közösségek és az újonnan kialakult sajátos ismeretségek, barátságok irányában. Ezzel egy időben láttak napvilágot az első jelzések, melyek a túlzott internetezés káros hatásaira hívták fel a figyelmet.

Az orvosok is felfigyeltek erre a jelenségre, és egyre több cikk jelent meg az internet-függőségről, mint egy újfajta szenvedélybetegségről.

Hogyan válhat az internet szenvedélybetegség forrásává? Az internet lehetővé teszi a kapcsolatteremtést, eszmecserét, játékot a többi internet-felhasználóval, oly módon, hogy nem szükséges az egyénnek felfednie valódi azonosságát. Sok internetező egyféle álarcot alakít ki magának, és ezzel az új, kedve szerint beállított identitással vesz részt a hálózat "életében". A kialakuló "arc nélküli közösségek" sajátos intimitást hordoznak, saját "játékszabályok" alakulnak ki. Lehetőséget nyújtanak a valóságból való kilépésre, és egy virtuális közeg nyújtotta új lehetőségek átélésére. Egyfajta biztonságot nyújt, lehet befogadó vagy éppen exkluzivista egy közösséghez való tartozás élményét adva. Ugyanakkor teret enged a kreativitásra, az önkifejezésre, a személyes kompetencia átélésére. Ezek a sajátosságok a valóság bizonyos fokú behelyettesítésére teszik alkalmassá az internetes világhálót.

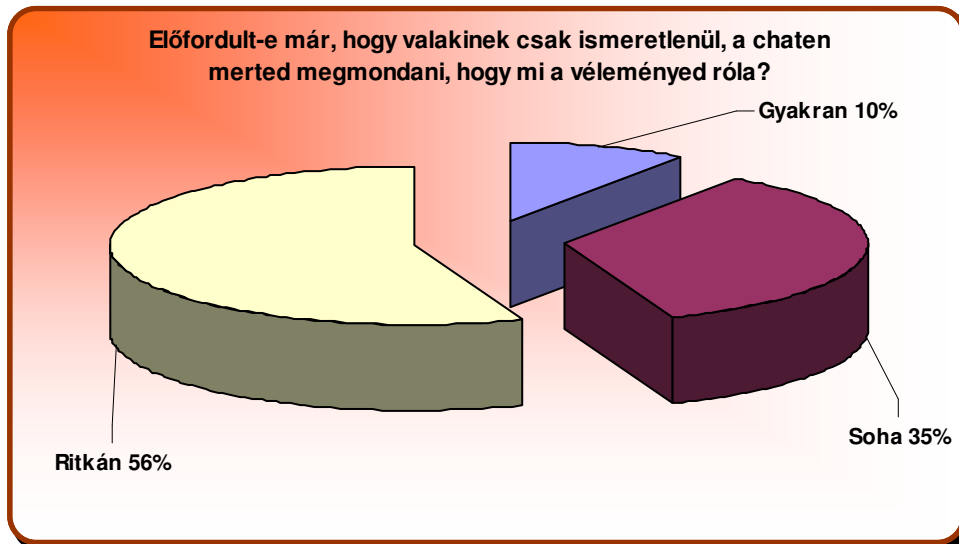
Arra a kérdésre, amely az internethasználat gyakoriságát méri, a következő arányban kaptam a válaszokat:

8. ábra Az internethasználat gyakorisága

Speciális veszélyforrások chatelés esetén

Mivel az IRC használatakor minden új belépéskor meg kell adni a választott (nick-) nevet, ezért minden új alkalommal beléphetünk más-más névvel. Szinte mindenki kipróbálta már **másnak kiadni magát**. Így lesz a szemüveges, alacsony, 12 éves kislányból magas, izmos, jóképű, 19 éves, vagy egy 46 éves férfiből 18 éves lány. Ez jó szórakozás, ha közben a gyerek tisztában van a valósággal, és csak játéknak tekinti az új karaktert. Mivel azonban a gyerekek „éntudata” másképp alakul ki, ez a játék akár veszélyes is lehet. Az ismeretlenség arra is lehetőséget ad, hogy azokat a véleményeket is elmondják, amit szemtől szemben nem mernek elmondani egymásnak. Például, ha célszemély erősebb, okosabb, vagy csak nagyon erős baráti köre van, ha nagyon nagy az egoja.

9. ábra Az ismeretlenséggel visszaélők aránya

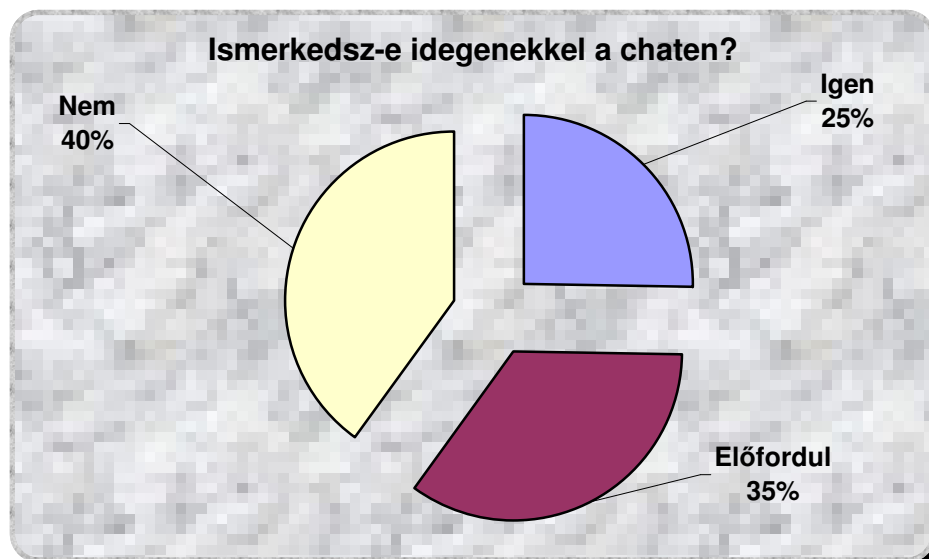
Megfigyelhetjük, hogy a gyerekek 66%-a él ilyen eszközökkel. Ebből azt a következtetést vontam le, hogy kevés gyerek meri vállalni önmagát,

véleményét, és nagyon erős a kortárs csoport hatása, a „bandaszellem”, és néhány domináns személy akarata érvényesül még akkor is, ha a többség nem ért vele egyet.

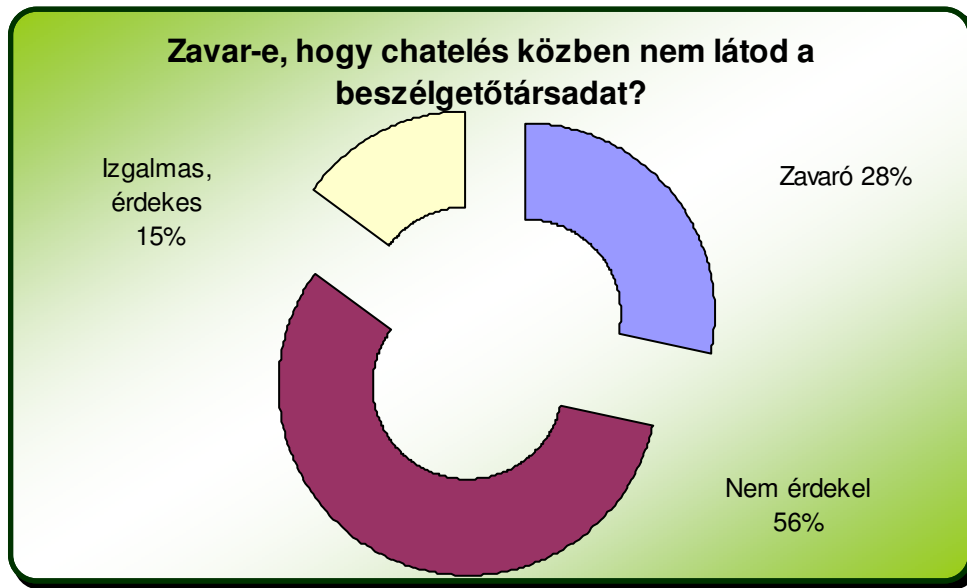
Ugyanakkor ellentmondást érzek, ha figyelembe veszem a következő kérdést. A tanulóknak csak 24%-a vallotta be, hogy más néven is be szokott jelentkezni. Akkor vajon hogyan tudnak ismeretlenül véleményt mondani? Személyes tapasztalatom az, hogy a második kérdésre nem válaszoltak őszintén.

Mivel egyszerre több privát beszélgetést lehet folytatni, ugyanazzal a névvel két különböző személynek (különböző külső- és belső tulajdonságokkal) tudja kiadni magát az ember.

Az ismeretlenség eszközt rossz szándékból is ki lehet használni. Ezt bizonyítja néhány elhíresült pedofil-botrány is.

10. ábra Az idegenekkel ismerkedők aránya

11.ábra Zavarja-e a gyereket, hogy chatelés közben nem látja beszélgetőtársait?

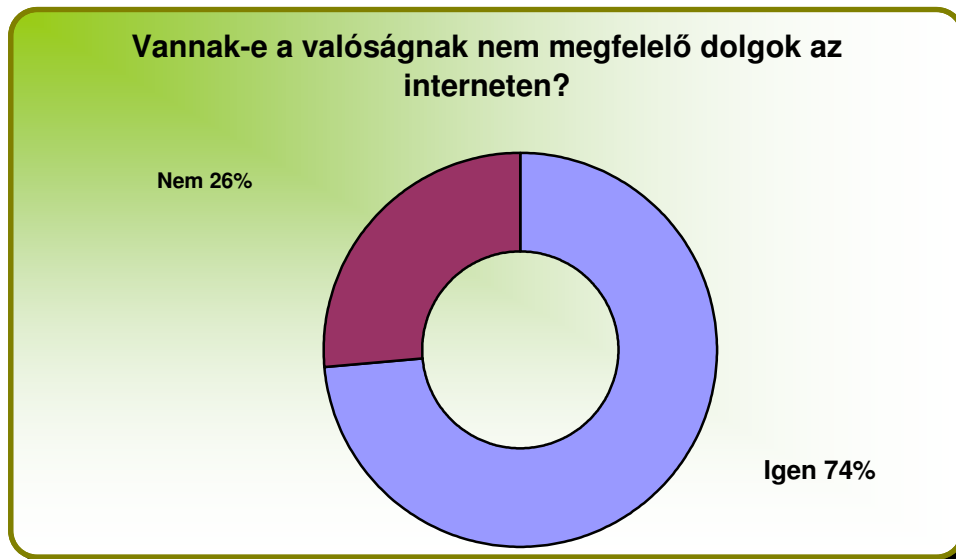
Megállapítható, hogy a gyerekek nagy része izgalmasnak találja a „láthatatlanságot”, s igen kevés azoknak a száma, akiket ez zavar.

Fontos a **hitelesség** kérdése is. A gyerek nem biztos, hogy el tudja különíteni az igaz dolgokat a hazugságoktól. Még nehezebb dolga van, mikor el kell döntenie, hogy kinek mit hisz el.

Ez a korosztály is tisztában van azzal, hogy az interneten olvasható dolgok és az IRC-n történő információcsere nem biztos, hogy teljes mértékben megfelel a valóságnak.

Előfordulnak-e a valóságnak nem megfelelő dolgok az interneten?

Az ábra szerint a gyerekek nagyobb része gondolja úgy, hogy vannak, mindössze 26 %-uk szerint nincsenek hazugságok az interneten.

12. ábra Az oldalak valóság tartalmának megítélése

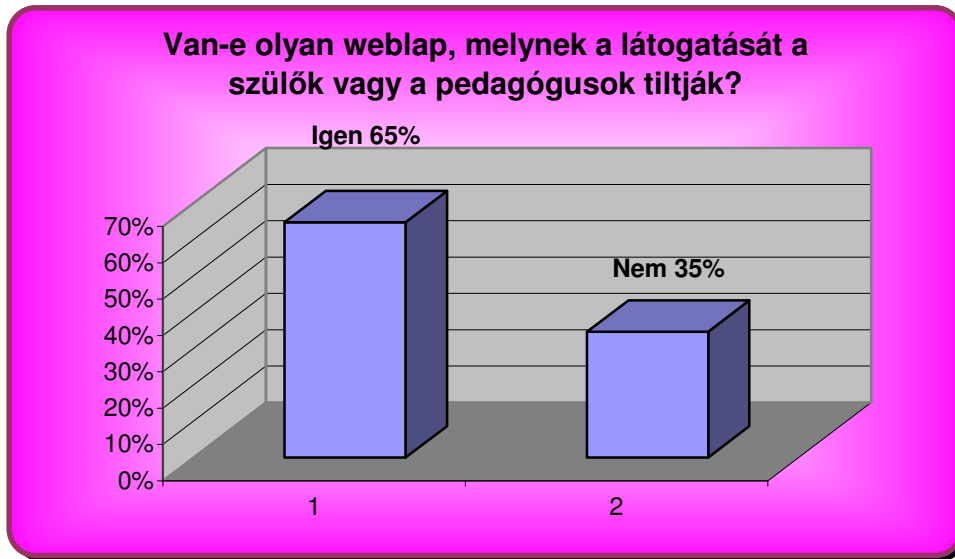
Az internet veszélyeinek csökkentése, megelőzés

„A pedagógusok felelőssége, hogy a diákok mire használják az internetet az iskolában. Ezt a fenti eszközökkel közvetetten is befolyásolhatják, de természetesen szükség van a közvetlen ellenőrzésre is. Arról lehet vitatkozni, hogy káros-e egy kamasz fejlődésére, ha szexoldalakat nézeget, abban azonban valószínűleg egyetértünk, hogy ezt semmiképpen nem az iskolában, az állam - és az önkormányzat pénzén kell megtennie. A korlátozás *tartalmi* oldala, vagyis hogy mit engedünk és mit nem, pedagógiai kérdés, és az igazgatónak vagy a tantestületnek kell döntenie róla. Általában a felhasználói szabályzatban szokták rögzíteni. Sokkal nehezebb a *technikai* oldal. Léteznek olyan eljárások, amelyekkel korlátozható a megtekinthető weboldalak köre, de az ilyen korlátozások mindig nagyon esetlegesek. A tapasztalat azt mutatja, hogy ha technikai úton próbáljuk megoldani a problémát, akkor a diákok nagy energiát fektetnek majd a tilalmak kijátszásába, és nagy eredményt érnek el ezen a területen. A tiltások ily módon valószínűleg a diákok és a rendszergazda vagy a diákok és a tanárok közötti folytonos háborúzáshoz és „ki az ügyesebb”-játékhoz vezetnek. Sokkal célszerűbb a személyes tanári felügyelet (amit a törvény egyébként is előír). Ha a teremben tartózkodó tanár rendszeres időközönként a monitorra pillant, akkor a tiltások sokkal egyszerűbben és hatékonyabban érvényre juttathatók. Arra azonban ügyelnünk kell, hogy ilyenkor is tiszteletben tartsuk a diákok jogait, hiszen a monitoron a magánlevelezésük is olvasható lehet éppen. Ennek a titkosságát nem sérthetjük meg ellenőrzés címén. Nem nehéz megtalálni azt a távolságot, ahonnan még jól látható, hogy mivel foglalkozik éppen a tanuló, de a levél szövege már nem olvasható el.”^[6]

Tiltják-e a szülők, pedagógusok bizonyos weboldalak látogatását?

A megkérdezettek 35%-a szerint nincs tiltás. Ezek a tanulók vagy nem veszik figyelembe a figyelmeztetéseket, vagy nem is hallják meg az intelmeket. Az

iskolában erősen korlátozott a weblapok látogatása. Otthon valószínűleg a szülők nincsenek tisztában gyermekük tevékenységével. Találkoztam olyan családdal, akik az ún. betárcsázós internet kapcsolattal rendelkeztek, és csak a következő hónapban megjelenő 40000 Ft-os telefonszámla hívta fel a figyelmüket gyermekük tevékenységére

13. ábra Tiltott weblapok

Az internethasználók harmada 15 és 18 év közötti gyerek. Arról viszont nincsenek adatok, hogy mennyi 15 évnél fiatalabb gyerek ül számítógéphez naponta. Szakértők arra hívják fel a figyelmet, hogy miközben egyre több gyerek használja a világhálót, addig alig vannak kifejezetten gyerekeknek szóló oldalak.

Kevés olyan oldal van a világhálón, ahol például mesékkel, versekkel találkozik a látogató. A szakértők szerint azért is szükség van a gyermekoldalak minősítésére, mert az internetnek ma már olyan rossz a híre, hogy a szülőket is meg kell győzni.

Felmérések szerint a televíziós főműsoridő jórészt megegyezik az internetezés legaktívabb időszakával és a 19 év alattiak már jellemzően az internetet választják. Az internet felhasználói között egyre jelentősebb számban találhatók

gyermek és fiatal felnőttek, ami azt jelzi, hogy a tartalomszolgáltatóknak hatalmas a felelősségük a felnövekvő generáció internetes szokásainak kialakításában. Ezért az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell fektetni arra, hogy minél több értékes, gyermekeknek szánt magyar nyelvű tartalom legyen elérhető a világhálón. Az MTE emellett fontosnak tartja az állami és piaci szereplők közös fellépését és a hatékony önszabályozást. Az elő fontos lépés a tartalomfejlesztésben, hogy elvégezzünk egy átfogó kutatást az igények felmérésére a gyermekek és a fiatalok körében – mondta el nyitóelőadásában Pintér Róbert, az MTE elnökségi tagja.

A Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesülete (MTE), a Minimax és az megszervolt.hu által indított „Gyermekbarát Internet éve” program előkészítése már 2006-ban elkezdődött, első akciója egy honlap-minősítési rendszer bevezetése volt. A minősítési rendszer létrehozásának célja az internet-használattal kapcsolatos félelmek, negatív attitűdök csökkentése, valamint a gyermekek számára fenntartások nélkül ajánlható digitális tartalmak fejlesztése, terjesztése és népszerűsítése. A minősítési rendszerről a www.bigyoo.hu honlapon nyílik mód tájékozódni.

A program másik fontos célja a gyermekbarát tartalomfejlesztés támogatása. A kezdeményezők meggyőződése szerint az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell fektetni arra, hogy minél több értékes, gyermekeknek szánt magyar nyelvű tartalom legyen elérhető a világhálón.

A program keretében az MTE meg kívánja nyerni a jelentősebb hírközlési, informatikai és médiapiaci szereplőket illetve a gazdaság olyan szereplőit, akik termékeiket gyermekeknek és fiataloknak szánják, hogy támogassák a kezdeményezést, akár saját webes jelenlétük gyermekbarát tartalommal történő bővítésével, akár azzal, hogy közreműködnek nem nyereségérdekelt formában működő művelődési és közintézmények (múzeumok, színházak) gyermekeknek szánt tartalmainak és szolgáltatásainak a fejlesztésében. Az elképzelések szerint a tartalomfejlesztések a leginkább érintettek, az internetes tartalomfejlesztés iránt érdeklődést tanúsító tehetséges gyerekek és fiatalok bevonásával történne.

59 országban ünnepelték a „Biztonságosabb Internet Napját”, amely a biztonságosabb internet-használatot népszerűsíti a felhasználók, elsősorban a fiatalok körében. Az Európai Safer Internet Day ebből az alkalomból megrendezett 2007. február 6-i magyarországi rendezvényén a szervezők bemutatták a Gyermekbarát Internet éve programot, amelynek célja a gyermekbarát tartalomfejlesztés támogatása. Az eseményt a Safer Internet for Children program keretében, az Informatikai Érdekegyeztető Fórum, a T-online és a Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesülete közösen szervezte. Eddig 40 weblap kapta meg a gyermekbarát minősítést. Ehhez a többi között az kell, hogy az oldal segítse elő a tanulást, legyen hasznos és lehetőleg kreatív.

Médiatudor

Virtuális Diamúzeum

Ágyszínház

Hét lakat alatt

Energiasuli

Makettinfo

Játékforrás

József Attila Általános Iskola

Kölyök Club

Axer

Babafalva

Balassi Bálint Virtuális Kiállítás

Digitális Irodalmi Akadémia

Egyszervolt - mesés világ gyerekeknek

Éós - A Szépművészeti Múzeum gyermekprogramjai

Gyerekorvos

Gyikműhely

Homoludens - Internetes játékház

Jeles Napok

Kaleidoskop - online kulturális magazin

Kölyökmúzeum - A Magyar Nemzeti Múzeum internetes honlapja gyerekeknek

Kulturális Szaknévsor gyerekműsor oldala

Kukatündér - Szelektív hulladékgyűjtést bemutató logikai, készségfejlesztő játék

Minifilm - egyperces kisfilmek

Minimax

Mininews

Mini Tipp – vakációs programgyűjtemény

Napocska - Heti információk szülőknek

Netmatek

Neumann-Ház

Staraoke

Sulinet

Szórakaténusz - Játékmúzeum és műhely, Kecskemét

Virtuális tanári intő

Tarkabarka mindentudó - Iskolások magazinja - játék, kvíz, könyv

Tarka-barka Alapítvány - Kreatív kikapcsolódás, fiataloknak

Válogatott.hu - Foci Eb, Bajnokok Ligája

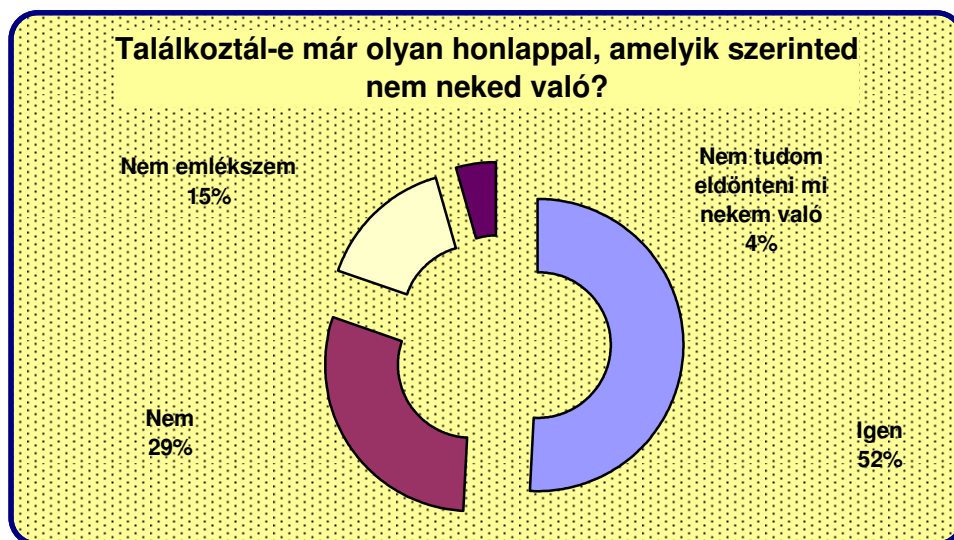
Víztorony

A program célja nemcsak az, hogy a gyermekek számára készített internetes oldalból legyen egyre több, hanem az is, hogy a már meglévő weblapok is tartalmazzanak gyermekek számára érdekes információkat. Erre, azaz egy gyermekhonlap indítására készül a Magyar Nemzeti Galéria is.

A népszerű sci-fi író, Stanislaw Lem igen frappánsan fogalmazta meg egy vele készült interjú során, hogy „...az ember nem tud mit kezdeni az információ-áradattal. Agyunk és érzékszerveink kapacitása még mindig ugyanakkora, mint a kőkorszakban, százezer évvel ezelőtt. És manapság hirtelen ránk zúdul ez a roppant információ-tömeg.” [8]

Nem is gondolnánk, hogy az internet-használók közül sokan – még a felnőttek is – számos, nem kívánt, úgynevezett járulékos oldalra tévednek. „Az internet gátlás nélkül mindent elérhetővé tesz, nem törődve azzal, ki ül a másik oldalon a számítógép előtt. Az interneten megjelenő pornó pedig csak a jéghegy csúcsa...” [7]

Az egyik kérdésre adott válaszok szerint a gyerekek 51%-a találkozott már olyan oldallal, ami saját megítélése alapján sem neki való.

14. ábra Webes tartalmak saját megítélése

Az internet pozitív hatásai

A pozitív internetes lehetőségek tárháza széles és sokoldalú. A gyerekeket nem csak tanítja, segítséget és programot ajánl számukra, ismeretet bővít, hanem szórakoztatja is őket a különféle játékos weboldallal. A <http://www.gyerek.lap.hu/> gyűjtőoldal remek lehetőség, mind a szülő, mind a gyerek számára a csemegéhez. Találhatunk benne sok-sok játszóházi programot, (<http://www.csodapalota.hu/>), tamagocsi teve-neveldét (<http://www.teveklub.hu>), sport/programokat (<http://www.uszoovi.hu/>), szakkör lehetőségeket (<http://www.kroko.hu/>) vagy egy igazán jó honlap a <http://www.jatekpalota.hu/> címen, és még sorolhatnám a gyerekek számára fellelhető bő gyűjtemény tartalmát.

Komolyabbra véve a szót, ha már gyermekünk nem bír a virtualitástól elszakadni, akkor használjuk ki annak prevenció és segítő oldalát is. Használjuk megelőzésre, hogy a gyerek olvashasson a drogok, az alkohol, a cigaretta káros hatásairól, arról, hogy mit tesznek az emberi szervezettel és természetével és kutathatunk bizonyos alapítványok, segítő szervezetek után is, ha erre van szükségünk, vagy valamelyik barátunk, ismerősünk kerül olyan helyzetbe, hogy ezek segítsége nélkül nem boldogul.

Összességében véve, ha megteremtjük a szükséges feltételeket és áldozunk arra időt, energiát, hogy a gyermekkel elbeszélgessünk és a megfelelő tájékoztatást nyújtsuk ez ügyben, akkor az internet pozitív és hasznos részévé válhat az életének, miután használatát elkerülni a mai világban nem lehet, és azt hiszem, nem is érdemes.

Forrás:Legéndi Melinda, Marketing vezető, óvónő, Dátum:2007. február 10.

Elég nehéz dolog kis lurkóink életében a szórakoztató média és az egyéb tevékenységek közötti egészséges egyensúly fenntartása. Ami pedig az internetet illeti, a végtelen világháló használata valljuk be, kezdett ellenőrizhetetlenné válni némely szülő számára. Sajnos a szülők sokszor a

könnyebbik megoldást választják arra, hogy hogyan kössék le örökké nyüzsgő energiabombáikat. Számítógép, tévé és játékkonzolok elé ültetik őket, amitől aztán a gyerekek egy idő után virtuális világban kezdik magukat érezni, ha kell, ha nem.

Honlapok gyerekeknek

Vannak módszerek, melyek segítségével az internet használat és egyéb tevékenységek között egészséges egyensúlyt alakíthat ki a szülő, illetve ellenőrzése alatt tarthatja gyermeke kalandozásait. Ilyenek a szűrőszoftverek, melyek kiskorúak esetén kiegészítő segítséget nyújthatnak a szülői felügyelet mellett. Azonban a szűrő- és tiltószoftverek nem tökéletesek, és gyakran átengedik a nem megfelelő tartalmakat is. Kitilthatnak hasznos tartalmat is, melyre a gyereknek szüksége lehet iskolai feladataihoz. A szűrők hasznosak lehetnek, míg a gyerek kicsi, de ahogy nőnek, meg kell tanulniuk a biztonságos és felelős internetezést. Nagyszerű szórakozás lehet egy olyan közös megállapodás kidolgozása is, mely körvonalazza az otthoni számítógép használatával kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket.

A tinik és az internet

A legveszélyeztetettebb korosztály a tizenévesek. Ők általában zenét töltenek le, azonnali üzenetküldő (IM) programokat használnak, leveleznek, és online játékokat játszanak. Gyakran használnak keresőmotorokat is, hogy ráleljenek az általuk keresett információra. Többségük felkeresett már csevegőszobákat, és elképzelhető, hogy részt vettek felnőtt témájú csevegésben is. A tizenéves fiúk fegyelmezetlenebbek, róluk képzelhető el inkább, hogy véres vagy szexuális tartalmú honlapokra látogatnak, vagy szerencsejátékokba kezdenek. A lányok esetében inkább az a veszély fenyeget, hogy szexuális zaklatások érik őket online. A következő tanácsok segítségével lehetnek a szülők számára tizenéves gyermekei internetes tevékenységeinek szabályozásában:

Tartsa az internetkapcsolattal ellátott számítógépeket olyan helyen, ahol könnyedén figyelemmel tudja követni gyermekei tevékenységét. Sajnos az a tapasztalatom, hogy a gépet a gyerek szobájában helyezik el, ahol csukott ajtónál azt csinál amit akar. Sokszor azt sem tudják, hány órákor fekszik le.

Különösen, ha a gyermek szobája külön szinten található. (Szülők személyes megkérdezése alapján)

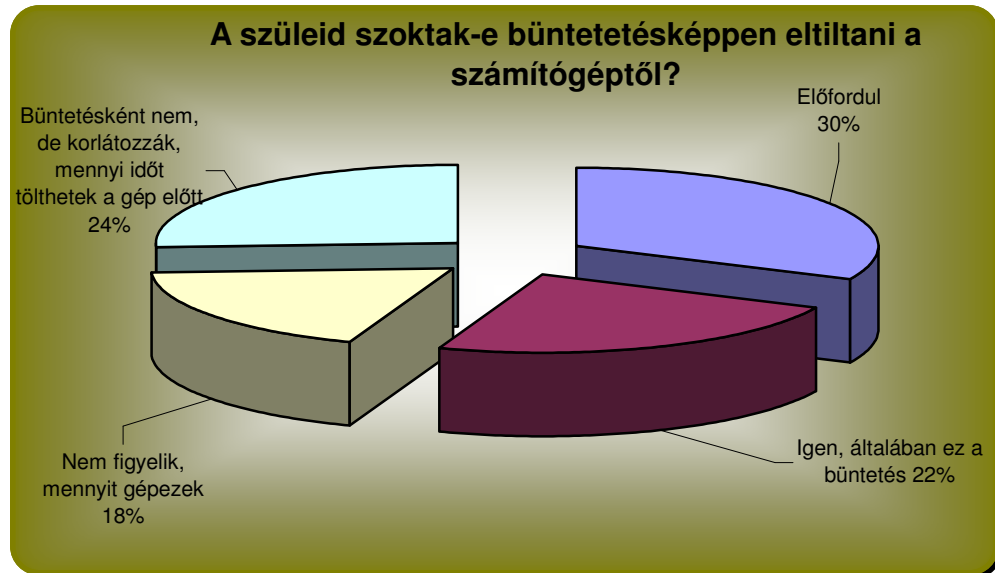
- Magyarázza el gyermekének, hogy ne adjon ki személyes információt csevegőszobákban, fórumokon, e-mailben, vagy regisztrációs űrlapokon.
- Ne feledje; az olyan tartalomszűrő programok, mint például az MSN Premium's Parental Controls csak kiegészíti, de nem helyettesíti a gondos szülői felügyeletet.
- Készítsen listát azokról a honlapokról, amelyek látogatását nem engedélyezi, szabja meg az internet-használat mennyiségét, valamint adjon tanácsokat az on-line kommunikációval kapcsolatban, ideértve a csevegőszobákat is.
- Ismerje meg azokat a honlapokat, amelyeket gyermekei gyakran látogatnak.
- A gyerekek hozzájárulása az egyezmény sikerének kulcsfontosságú tényezője

A „Nagy Családi Internet Szabályzatot” nyomtassa ki, és tartsa a családi számítógép közelében, hogy mindenkit emlékeztessen a szabályokra és így nem utolsó sorban a gyermek szabály- és kötelességtudatát is erősítheti, ami valljuk be, nem egy hasznavehetetlen tulajdonság a gyerek későbbi felnőtt életét nézve. A szabályokat rendszeresen tekintse át, és frissítse, ahogy a gyerekek nőnek.

Ha már meg vannak a szabályok és ezeket a porontyok is bevették eszükbe, nem árt, ha először közösen fedezzük fel a világhálót, így elejét vehetjük a félrekalandozásoknak, na és nem utolsó sorban magunkat is egy csomó hasznos tanáccsal és tudnivalóval láthatjuk el, hiszen a gyerekoldalak nem csak gyerekeknek szólhatnak.

A családok többségében annyira nagy a számítógép szerepe, hogy nevelőeszközként is bevetik. Jutalomként valamilyen új hardvert, fejlesztést,

szoftvert – többnyire játékot -, internet-előfizetést kap a gyerek, büntetésképpen hosszabb rövidebb ideig tartó eltiltást.

15. ábra Eltiltás a számítógéptől

Sokan találkoznak pornográf tartalmú levelekkel, számosan kísérő nélkül randevúznak a neten, vagy költik vásárlásokkal szüleik pénzét, miközben személyes adataikat is gond nélkül küldözgetik. A UPC és az Insafe által végzett felmérés arra kereste a választ, hogy a fiatalok milyen személyes adatokat küldenek el, hogyan chatelnek, és miként kezelik a kockázatos webhelyeket. Közel 12000 10-12 éves fiatal adott válaszokat. 56%-uk ismerte el, hogy személyes adatokat is közzétesz közösségi oldalakon, szükség esetén magánélete részleteit is kiadja. Az online játékokat kínáló helyeken 53% a hiteles információkat adja meg, és csupán 36%-uk vállalja, hogy fiktív adatok révén lép kapcsolatba a szerkesztőkkel. Pedig a megkérdezettek többsége úgy nyilatkozott, hogy figyelembe veszi tanára tanácsait. A fiatalok 44 százaléka tudomást sem vesz arról, ha barátjától szexuális, vagy erőszakos tartalmú képet kap. Néhányan jelzik a problémát a tanáruknak, vagy a szülőknek, de 29

százalékuk nem is tudja mi a teendő ilyenkor. Elgondolkoztató az az adat, miszerint a tíz éven felüliek több mint harmada tovább is küldi ezeket a képeket újabb barátoknak.

Egyre többen rendelnek az internetes áruházakból. 83 százaléka válaszolta azt, hogy engedélyt kér a szüleitől a bankkártyás fizetésekre, de a tíz év alattiak ötöde elismerte, hogy szülei nem is tudnak a vásárlásairól. A legtöbben az ingyenes csengőhang letöltések csapdájába esnek, miután telefonjukra érkeznek az SMS-ek, egyenlegük egyre fogy. Kilépni nem tudnak a körből. Harmaduk számot vált, és panaszt tesz a szolgáltatónál. A 20 évesek 30 százalékanak fogalma sincs mi a teendő ilyen esetben, de a 18 év felettiak 16 százaléka is tanácstalannak bizonyult. A 15-17 évesek vannak a legnagyobb veszélyben. Az ő életükhöz már hozzátartozik az internet, de a veszélyeket sokszor nem veszik komolyan. Ezért a kutatók erre nemzetközi programot kívánnak szervezni.

Összegzés

Ranschburg Jenő szerint a gyermek és az internet kapcsolata akkut és krónikus, s kiiktathatatlan az életből. Tiltakozni sem érdemes ellene. A pszichológus szerint ha egy srác odaül a gép elé, belép egy idegen világba, ahol ő az úr. A chatelés okozhat problémákat, mert hiába ül valaki öt-hat órán át egy ilyen beszélgetős szobában, attól még magányos marad. Ráadásul itt könnyű „énideálokat” hazudni. Érdemes tehát a gyermekkel néhány dolgot megbeszélni, és a számítógépet nem az ő szobájában tartani. Segíteni kell, hogy az internet része legyen az életének, de függővé azért ne váljon tőle.

Különböző szakértők helyett a szülők hagyatkozzanak a józan ítélőképességükre, hogy a gyerekek árt vagy használ a tévé és a számítógép - javasolja legújabb könyvében Ranschburg Jenő, aki szerint a legfontosabb minta a kisebbek számára éppen a szülő.

Sokat segíthet, ha a www.bigyoo.hu oldalon található tanácsokat megfogadjuk, melyen pedagógusnak, tanárnak és gyerekeknek is hasznos tanácsokat kaphatunk. A gyerekek nem szeretik az utasításokat, sem a felnőttek nagyon okos tanácsait. Nem szeretik, ha a kötelességeikre hívjuk fel a figyelmüket, ellenben imádják a jogaikat. Ezért találok nagyon ötletesnek az ezen az oldalon jogok formájában megfogalmazott tanácsokat, melyeket ha egy pedagógussal közösen elemeznék, talán hatásosabb lesz minden más figyelemfelhívásnál.

Jogaim az interneten

Jogom van biztonságban érezni magam és "biztonságban lenni" az interneten.

Jogom van felfedezni az interneten található gyerekeknek szóló tartalmakat.

Jogom van személyes adataimat titokban tartani.

Jogom van ahhoz, hogy internetezés közben senki ne zavarjon, vagy molesztáljon.

Jogom van figyelmen kívül hagyni azoknak az embereknek az e-mailjeit és üzeneteit, akiket nem ismerek, vagy akikben nem bízom.

Jogom van ahhoz, hogy ne töltssem ki az interneten található kérdőíveket, megválaszolatlanul hagyjam az interneten feltett kérdéseket.

Jogom van ahhoz, hogy bármikor szüleim vagy más felnőtt segítségét kérjem.

Jogom van ahhoz, hogy elmondjam egy felnőttnek, ha úgy vélem, hogy valaki különösen viselkedik az interneten, vagy ha valaki különös dolgokat kérdez tőlem.

Jogom van ahhoz, hogy ne érezzem magam bűnösnek amiatt, hogy visszataszító anyagok jelennek meg a számítógépem képernyőjén.

Jogom van ahhoz, hogy az emberek tiszteletet tanúsítsanak velem szemben az interneten.

Öt alapszabály

- 1.** A neved, a címed, a mobilszámod, a jelszavad megosztása másokkal olyan, mintha a lakáskulcsodat adnád oda valakinek.
- 2.** Csak akkor találkozz a neten megismert személlyel, ha szüleid is elkísérnek! Kérj tőlük engedélyt a találkozóra - ha nem tudnak elkísérni, más felnőtt menjen veled!
- 3.** Ne nyiss meg számodra ismeretlen e-mail-címről érkező üzeneteket! Ne nyiss meg nem jól ismert személytől érkező e-mail - mellékleteket! Könnyen lehet, hogy ezek a számítógépre veszélyes vírusokat tartalmaznak!
- 4.** Ne feledd, nem tudod ellenőrizni, hogy online-ismerőseid azok-e, akiknek mondják magukat! A chat-szobákban mindig maradj a nyilvános felületen, és ha kényelmetlenül érzed magad, egyszerűen lépj ki!
- 5.** Meséld el szüleidnek, tanáraidnak, ha valami aggaszt! Bízz bennük!

Irodalomjegyzék

1. <http://indy.polid.hu> (2007)
2. www.ittk.hu (2007)
3. www.membrana.ru (2007)
4. www.lelekbenotthon.hu (2007)
5. www.bigyoo.hu (2007)
6. Válas Péter : Etika a világhálón
(<http://www.oki.hu/cikk.asp?Kod=internetetika-valas-etika.html>)
7. Nyirati László: Az informatika iskolai realitásai egy tanár szemével – Új Pedagógiai Szemle, 1998. április
8. CHIP Magazin 1996.VIII/4.20.o.
9. NÉPSZABADSÁG ONLINE: Gyerek a képernyő előtt (2007. február 27.)
10. www.hatekonyhonlap.hu: GYEREKNET – VIRUÁLIS GYEREKVILÁG (2007.február 10.)
11. www.sg.hu: Hárommillió magyar internetezik (2006. április 19)
12. NÉPSZABADSÁG: Greczy Zsolt: Sebezhető ifjak a világhálón (2007. február 13.)

Ábrajegyzék

1. ábra Számítógéppel rendelkező családok aránya.....	- 10 -
2. ábra Az internet-használat helyszíne	- 11 -
3. ábra Mire használják a tanulók a számítógépet?	- 12 -
4. ábra A számítógép kezelésével töltött idő megoszlása.....	- 12 -
5. ábra Szoktál-e más nevén bejelentkezni?.....	- 14 -
6. ábra A tulajdonságok megváltoztatásának előfordulása	- 14 -
7. ábra Trágár kifejezések használatának gyakorisága	- 15 -
8. ábra Az internet-használat gyakorisága	19
9. ábra Az ismeretlenséggel visszaélők aránya	20
10. ábra Az idegenekkel ismerkedők aránya	21
11. ábra Zavarja-e a gyereket, hogy chatelés közben nem látja beszélgetőtársait?	22
12. ábra Az oldalak valóságtartalmának megítélése.....	23
13. ábra Tiltott weblapok.....	25
14. ábra Webes tartalmak saját megítélése	29
15. ábra Eltiltás a számítógéptől	34

Mellékletek

1. A felméréshez összeállított kérdőív

Megfelelő betűjel bekarikázásával, vagy a válasz aláhúzásával válaszolj!
Nevet nem kell írnod a kérdőívre!

a. fiú

b. lány

1., Van-e a családoknak számítógépe?

- a. igen   b. nincs

2. Mennyi időt töltesz a számítógép kezelésével?

- a. naponta több órát
- b. naponta 1-2 órát
- c. hetente 3-4 órát
- d. hetente 1-2 órát
- e. csak ritkán ülök a gép elé
- f. soha

3. Mire használod a számítógépet? Több választ is megjelölhetsz!

- a. játszani szoktam
- b. MSN-ezni szoktam, vagy más csevegő programot használok.
- c. a barátaim honlapját nézem meg
- d. az iskolai feladatokhoz nézek anyagot
- e. játékot vagy zenét töltök le
- f. e-maileket küldök
- g. informatika órára gyakorolok
- h. csak úgy szörfözök
- i. egyéb: _____

4. Hol szoktál internetezni?

- a. otthon
- b. a barátaimnál
- c. az iskolában
- d. valamilyen nyilvános elérési ponton (könyvtár, NetCafe, stb)
- e. nem szoktam

5. Milyen gyakran használod az internetet?

- a. minden nap
- b. hetente
- c. havonta többször
- d. nagyon ritkán
- e. soha

6. Van-e saját honlapod?

- a. igen
- b. nincs

Ha igennel válaszoltál, milyen gyakran frissíted?

- a. hetente
- b. havonta
- c. amikor eszembe jut
- d. megcsináltam hogy legyen, de nem érdekel

7. Van-e az osztályodnak honlapja?

- a. igen
- b. nem
- c. nem tudom

8. Láttad-e már az iskola honlapját?

- a. igen
- b. nem
- c. nem tudtam, hogy van

9. A honlapok Chat-szobájában szoktál-e más néven bejelentkezni?

- a. soha nem tennék ilyet
- b. igen, már írtam más nevében
- c. kitalált személy nevében is bejelentkeztem már

10. Ismerkedsz-e idegenekkel a chaten?

- a. igen
- b. előfordul
- c. nem

11. Szoktad-e a tulajdonságaidat megváltoztatni az online beszélgetéskor?

- a. soha
- b. idősebbnek mondom magam
- c. erősebbnek mondom magam
- d. más neműnek vallom magam
- e. egyéb: _____

12. Találkoztál-e már olyan honlappal, amelyik szerinted nem neked való?

- a. igen
- b. nem
- c. nem emlékszem
- d. nem tudom eldönteni, mi nem nekem való

13. Vannak-e olyan Weboldalak, melynek látogatását a szülők, vagy a pedagógusok tiltják?

- a. vannak
- b. nincsenek

14. Szerinted vannak-e a valóságnak nem megfelelő dolgok az interneten?

- a. vannak

- b. nincsenek
- c. nem tudom megítélni

15., Szoktál-e csúnya, trágár kifejezéseket használni chatelés közben?

- a. előfordul
- b. gyakran
- c. soha

16. Előfordult már, hogy valakinek csak ismeretlenül, a chaten merted megmondani, hogy mi a véleményed róla?

- a. gyakran
- b. ritkán
- c. soha

17. Szüleid szoktak-e büntetésképpen eltiltani a számítógéptől?

- a. Igen, általában ez a büntetés
- b. előfordul
- c. nem figyelik, mennyit gépezek
- d. büntetésként nem, de korlátozzák, mennyi időt tölthetek a gép előtt

18. Zavar-e, hogy chatelés közben nem láthatod a beszélgetőtársadat?

- a. zavaró
- b. nem érdekel
- c. izgalmas, érdekes

19. Sorold fel, milyen hangulat kifejező karakterkombinációkat, ismersz, illetve használsz! Ha tudod, írd le a jelentésüket!

20. Milyen torzításokat, rövidítéseket ismersz, illetve használsz a netezés során?(pl. lécci=légy szives, pill=pillanat)

21., Ismersz-e vicceket a gépfüggőkről, a „nettüggők”-ről, vagy azokról, akik nem értenek a számítógéphez? Írd le a szerinted legjobbakat!

2. A válaszokat feldolgozó táblázatok

Mennyi időt töltesz a számítógép kezelésével?		
Naponta több órát	41	30%
Naponta 1-2 órát	51	38%
hetente 3-4 órát	18	13%
hetente 1-2 órát	5	4%
Csak ritkán ülök gép elé	14	10%
Soha	7	5%

Milyen gyakran használod az internetet?		
Mindennap	87	64%
Hetente	27	20%
Havonta többször	4	3%
Nagyon ritkán	10	7%
Soha	8	6%

Van-e a családoknak számítógépe?		
Igen	117	86%
Nem	19	14%

Hol szoktál internetezni?		
Otthon	103	76%
A barátaimnál	5	4%
Az iskolában	5	4%
Nyilvános elérési ponton	16	12%
Nem szoktam	6	4%

Szoktál-e más néven bejelentkezni?		
Soha nem tennék ilyet	100	73%
Igen, már írtam más nevében	19	14%
Kitalált személy nevében	16	12%
Nem chatel	1	1%

Hol szoktál internetezni?		
Otthon	103	76%
A barátaimnál	5	4%
Az iskolában	5	4%
Nyilvános elérési ponton	16	12%
Nem szoktam	6	4%

Ismerkedsz-e idegenekkel a chaten?		
Igen	34	25%
Előfordul	47	35%
Nem	54	40%

Meváltoztatod-e a tulajdonságaidat online beszélgetésekkor?		
Soha	111	82%
Idősebbnek mondom magam	18	13%
Erősebbnek mondom magam	4	3%
Egyéb	3	2%

Találkoztál-e már olyan honlappal, amelyik nem neked való?		
Igen	69	51%
Nem	40	29%
Nem emlékszem	21	15%
Nem tudom eldönteni, mi nekem való	6	4%

Vannak-e olyan weblapok, amelyeket tiltanak a szülők vagy a pedagógusok?		
igen	88	65%
nem	47	35%

Előfordult-e már, hogy valakinek csak ismeretlenül, a chaten merted megmondani, hogy mi a véleményed róla?		
Gyakran	13	10%
Ritkán	47	35%
Soha	76	56%

Vannak-e a valóságnak nem megfelelő dolgok az interneten?		
Igen	100	74%
Nem	36	26%

Szoktál-e csúnya, trágár kifejezéseket használni chatelés közben?		
Előfordul	62	46%
Gyakran	9	7%
Soha	65	48%

A szüleid szoktak-e büntetésképpen eltiltani a számítógéptől?		
előfordul	41	30%
Igen, általában ez a büntetés	30	22%
Nem figyelik, mennyit gépezek	24	18%
Büntetéként nem, de korlátozzák, mennyi időt tölthetek a gép előtt	33	24%

Zavar-e, hogy chatelés közben nem látod a beszélgetőtársadat?		
Zavaró	38	28%
Nem érdekel	76	56%
Izgalmas, érdekes	20	15%

Mire használod a számítógépet?		
MSN-ezni szoktam	101	74%
A barátaim honlapját nézem meg	42	31%
Az iskolai feladatokhoz nézek anyagot	50	37%
Játékot, vagy zenét töltök le	63	46%
E-mail-eket küldök	47	35%
Informatika órára gyakorolok	57	42%
Csak úgy szörfözök	23	17%
Egyéb	18	13%
Játszani szoktam	88	65%